

Dünyanın iki qapısı önündə düşüncələr...

İki yol ayrıcındayam – birincinin nə vaxt bitəcəyi bilinmir, sirri-xudadır, ikincinin haradan başlayacağı bəlli deyil. Birincidə elə adam tanıyıram ki, həyat hekayələrindən bol-bol danışmasın, mövzu, söhbət sarıdan korluq çəksin. İkincidə əksərimiz ağzını qara daşla tıxayıb susmağı danışmaqdan üstün tutur. Düz də edirlər, rəvayətlərə inanan vaxtımız çoxdan arxada qalıb.

Tələbəlikdə desəydilər ki, nə vaxtsa Moskva Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsində təhsilini davam etdirəcəksən, qayıdanda kimsə özünə respublikanın mətbu orqanlarında yer tapmayıb geri dönəcək, belə hadisənin kiminsə başına gəlməsinə inanmazdım. Amma nə edəsən ki, bu da taleyin yazdığı yaşantıdır ki, dostum Əlişin başına gəlib. Necə deyərlər, həyat bizi bir-birimizdən ayrı saldı ki, sınağa çəksin.

(ardı 10-cu səhifədə)

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Keçdiyimiz yol tamamilə yaddaşımızdadır. Jurnalist təhsili aldığ, çətinliklərdən, sınaqlardan çıxdıq, hələ vaxt tapıb Bərdənin Piyadalar, Bolnisinin Fəxralı

kəndlərinə dəfələrlə baş çəkdik, ailələrimiz bir-birini tanıdı, xeyirdə, şərdə iştirak etdilər.

Atalar demişlər ki, sən saydığını say, gör fələk nə sayır. Güman edirdik ki, əksər çətinliklər, sıxıntılar, qürbət ellər, tərk-i-vətən həyatı arxada qalıb. Amma bu qismət Əlişin boyuna biçilibmiş. Bəs, axı, necə oldu ki, bu sınaqlar yalnız onun başına gəldi. İndi görürəm ki, həyat mübarizədir deyərək bütün sınaqlara mətanətlə sinə gərməyə dostlarımızdan yalnız o, hazır imiş.

Əlişin gümanına da gəlməzdi ki, həyatında ilk zərbəni Bakıda alacaq. MDU-nun məzunu təyinat kağızı ilə 2 ilə yaxın respublikanın media qapılarında hədə yerə dolaşacaq. Hər birindən də boş vədlərlə qayıdacaq.

Lakin Əliş həyat mübarizədir deyərək, sınımadı. Tale yazısından şikayətçi də olmadı. Şikayət etmək Əlişin xasiyyətinə uyğun gəlmədiyindən, o vaxtlar paytaxt sandığımız Moskvaya geri dönüş elədi.

Ə.Qasımov 1987–1995-ci illərdə Rusiyanın populyar mətbu orqanları ilə əməkdaşlıq etdi. O cümlədən, sanballı nəşrlər olan ümumittifaq “Neftyanik” kütləvi informasiya jurnalında, “Rossiyskaya Federasiya” qəzetində və sair orqanlarda çalışdı.

2000-ci ildən sonra bioqrafiyasına Moskva həyatının fərqli səhifələri yazıldı. Azərbaycan dilində müstəqil qəzetlər yarananda ilk könüllülərdən biri də Əliş idi. Diqqət edin, XXI əsr başlananda, Rusiyada camaat əsasən maddi sıxıntıları ilə məşğul olanda Əliş sanballı mətbu orqanlarının ərsəyə gətirilməsindən zəhmətini əsirgəmədi. Adlarını çəkək: “Azərbaycanın səsi”, “Azərbaycan diasporu”, “Asudə vaxt”, “Azərros”, “Diaspora inform” və digər mətbu orqanlarda direktor, redaktor, şef-redaktor və baş redaktor... kimi oxucuların dərin hörmətini qazandı. Dünyəvi “21 Azər” jurnalının Moskva təmsilçisini bütün qitələrdə yaxından tanıyırdılar. Nəşrin Rusiya oxucuları arasında kifayət qədər abunəçisi və oxucusu var idi.

Rusiya və Azərbaycan jurnalistlər birliklərinin, Beynəlxalq Jurnalistlər Federasiyasının, Beynəlxalq Yazıçılar və Publisistlər Asosiasiyasının üzvü “Rusiya və Azərbaycan xalqlarının dostluq əlaqələrinin möhkəmləndirilməsində xidmətə görə” Rusiya Yazıçılar Birliyinin Vladimir Mayakovski ordeni ilə, “Kosmonavtikaya aid publisistik məqalələrə görə” Rusiya Kosmonavtlar Federasiyasının “Kərim Kərimov medalı”na layiq görüldüyünə görə onu təbrik etdiyimiz təltiflərdəndir.

Bu qeydlərimizdə yazıçı-publisistin spesifik yazılarından deyil, şeir dünyasından bəhs etmək istəyirik. Bədii kitablarının sayı ikidir: “Ana Tərtər” və “Dünyanın iki qapısı”. İnənmıram ki, növbəti kitabdan sonra üçüncüyə cəhd etsin. Sanki hər iki nəşrdə nə sözü var, deyib və yekun vurub. Hər halda, bu mənim gəldiyim qənaətdir.

Amma ona da inanmaq istəyirəm ki, “Ana Tərtər”dən sonra “Dünyanın iki qapısı” şeirlər kitabını yazan Əliş Əvəz nə vaxtsa yekun sözünü deyəcək. İnşaallah! Əslində, bu kitabı ilə oxucuların könüllərini vəcdə gətirən şairin öz poetik duy-

ğularını bir daha sərgiləmək potensialının olduğu şübhəsizdir.

Özü danışıb, bir dəfə müəllimi, filologiya elmləri doktoru Kamil Vəli Nərimanoğlu dərstdə sözgəlişi ona deyib ki, Bərdədənsən, Nüşabəyə aid şeir bilirsənmi? Əliş isə gülümsəyərək cavab verib ki, bəyənsəniz, özümün şeriməndən birini deyərəm. Sonra icazə ilə “Nüşabə qalası” şerini oxuyub:

**Dili olsaydı əgər, kimlərdən,
Həm də nələrdən söhbət açardı!
Görmədiyimiz neçə əsrlərdən,
Qərinələrdən söhbət açardı.**

Şeir 1976-cı il avqustun 18-də, 8-ci sinif şagirdi tərəfindən yazılmışdı. Kamil müəllim “əhsən”, – deyib. – Sən şair olacaqsan.

Səbirsiz mütaliəçini narahatlıqdan xilas etmək üçün mündəricata yazılanlara ötəri də olsa nəzər salaraq keçək fəsillərə.

“Bir balaca balanam” guşəsində “Nüşabə”, “Kür qırağı”, “Qara arxac”, “Çoban”... məktəb yaşlı uşaqlar üçün yazılıb. Balacaların duyğularını cana gətirə bilən nümunələr onların sevincinə, təbəssümünə rəvac verir. Sonra “Erkən gənclik” silsiləsindən şeirlər sıralanır. “17 yaşım”da hiss olunur ki, bu evdə gündəlik ud havası səslənir. “Dan ulduzu”nu seyr edən, ana nəvazişi ilə dünyanın ləzzətini yaşayan gənc anasını da unutmur, vəsf edir...

Bu gün Kamil müəllim cismən aramızda yoxdur. Dünyanın ikinci qapısından keçməzdən əvvəl bizə daha bir mənəvi xəzinə yadigar qoyub. Kitaba elə misilsiz Ön

söz yazıb ki, kimsə ona bərabər çətin ki, ikincisini yarada bilə. Əliş kamil insanın yaratdığı mətnə verdiyi misilsiz qiyməti belə dəyərləndirir: “Müəllifdən: Uzaq bir zamanda dil müəllimim olmuş Kamil müəllimin ruhundan üzr istəyirəm ki, bu kitabı onun sağlığında çap edə bilmədim. Bu səbəbdən burada təzə yazılmış şeirlər yoxdur”.

Halal olsun deyilən sözə, sədaqətə, belə qiymətə.

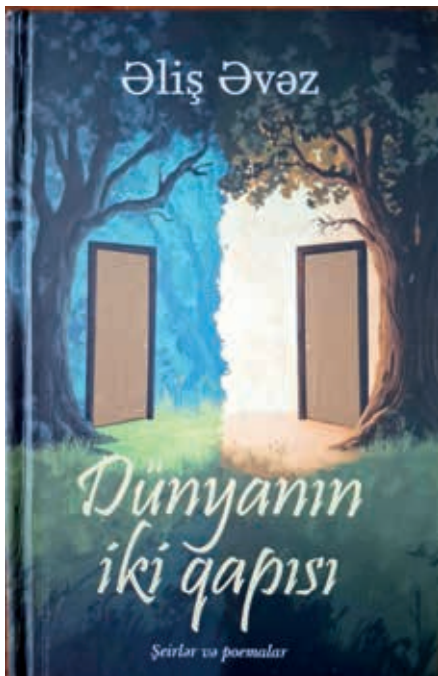
Şair dünyanın iki qapısından keçəcəyimizi xəbərdar edərək “İlahiyyələr”dən götürülmüş bölümdə ömrə sadəcə yaşantının, illərin tamamı kimi deyil, daha ciddiyyətə yanaşmağı təlqin edir, bütün aləmin bu qapıdan keçəcəyini bildirir:

**İki qapısı var dünyanın:
Ön qapı,
Son qapı.
Ön qapıdan keçib gəlmişik,
Az-çox onun
Boy-buxunun görmüşük,
Azacıq da sirrini bilmişik.
Ön qapıdan girmək üçün
Son qapıdan
Çıxıb getməliyik,
Görünməz dünyalarda
İlim-ilim itməliyik.**

Müəllif elə dərin, uzaqgörən fəlsəfi fikirləri xırdalayır ki, hərəsi cild-cild kitabın, əsərin mövzusu ola bilər. Dili çox sadə və anlaşılındır. Həyat üzümüzə uşaq qığıltısı ilə açılır, ömrün şirinliyini, ağrı-acısını dadızdırır, bir də görürsən ki, necə gəlib-keçdiyini hiss etmədin. Bəli, bunlar ömrün yadda qalan anlarıdır.

Şair 16 bölmədən ibarət kitaba “İlahiyyə” bölməsi ilə yekun vurur. Hərçənd yekunu?! Axı biz öncədən bu kitabın bitmədiyi, ruhların yaddaşında davam etdiyi fikrindəyik. Əlbəttə, 50-dən çox poetik nümunənin toplandığı bu qəbildən olan şeirlərin sayı daha çox ola bilər. “Son Qapı – Ön Qapısı Dünyanın...”da kitaba yekun vurula bilərdi. Lakin o öz orijinal yolunu seçib.

Əliş Əvəz yekun fəslini “Anlamaq dərdi”ndə görərək dərin-dərin dəryalara qərqləmək fikrinə düşür. O, ucalığın ölçəlməzliyindən, dəryaların, okeanların əzəmətindən qorxmayan bir oğuldur. Azərbaycanlıların Moskva diasporunda çalışdığı illərdə nələrə qarşılaşmır?! Dünya Azərbaycanlı-

larının Qurultaylarında başını uca tutaraq hesabat verir. İki hissədən ibarət “Anlamaq dərdi”ndə nə gözəl deyib:

**Anlamaq dərdim haqq nuruymuş, bəli!
Qorxur qaranlıqlar ağ ışıqından.
Şükür, üstümdədir Tanrının əli,
Araz topuğumdan, Kür aşığımdan!**

“Dünyanın o üzündən gəldiyini” söyləyən şair nə qədər giley-güzarını saxlasa da, olub keçənlər göz qabağındadır. Sənətkar dünyada onun üçün yer tapılmadığından, məkanının, zamanının qürbət olduğundan... insanların soyuq baxışlarından dilə gəlir. “Əbədi savaşı və mən” mini-poemasının proloqunda şəstlə deyir:

**Əsl şairlər istəsələr də, istəməsələr də,
Allahın sirlərinə əl aparırlar.
Elə buna görə də əksər halda bu və ya digər mənada onlar zəlif olurlar.
Ancaq bu zəlillikdə hamının başa düşə bilməyəcəyi bir xoşbəxtlik var.
Bu Allahın şairlərə sevgisidir.**

Şeir Əliş Əvəz oğlu Qasımovun təuşaqlıqdan günümüzədək keçdiyi həyat yolunun bioqrafiyalaşmış sətirləridir. Mütaliəçini narahatlıqdan xilas etmək üçün mündəricatdakılara ötəri nəzər salmaq kifayətdir.

Günlərin birində 18 yaşlı gənc Uzaq Şərqdə Bolşaya Karteldə hərbi xidmətə yola düşəndə gördü ki, doğma kənddəki salxım söyüdlər, mavi gözlü baxışlar... elə bu yerlərdə də var. Tayqa meşələrinə baxıb dedi: Görəcəyəmki doğma yerləri. Fəqət əsl ayrılıq dörd il sonra gələcəkdi. Özü də yaxasından bərk-bərk tutub Moskva həyatına cəlb edəcəkdə. Bax, əsl qürbət bu idi ki, adı dəyişdi, mənası olduğu kimi qaldı.

**Əliş qərib bu yığvalla,
Davası var o cığalla.
Ha əzizlə, ha sığalla,
Qürbət dönüb Vətən olmaz!**

Əlişin yaradıcılığından Azərbaycan, azərbaycançılıq qırmızı xətlə keçir. Hələ 1991-ci ildə xalqımızın dahi oğullarından Məmməd Əmin Rəsulzadənin və Heydər Əliyevin xatirələrinə ithaf etdiyi nümunələr dillər əzbəri idi.

**Dalğalan, könlümün vüsəti sənsən,
Tanrının ən gözəl neməti sənsən,
Elimin qeyrəti, isməti sənsən
Sənsən gözlərimin qarası-ağı,
Azərbaycan bayrağı!**

Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Gününə həsr olunmuş himni də vətənpərvər şairin doğma duyğularından qaynaqlanırdı.

Xalqımız böyük sərkərdə, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Vətən torpaqlarını azad etdi. Buna-dək illərlə qəlbimizdə belə arzu yaşanmışdı.

Əliş 2014-cü ildə yazdığı “Qaytar Vətən borcunu!” şeiri ilə xalqımızın istək və arzularını dilə gətirirdi. O, tövsiyə edirdi, məsləhət görürdü ki, “Oynama, Kərəmi havasına!”

Əliş Zəngəzuru xəritədə Azərbaycanın köksünə sancılmış bıçağa bənzədirdi. İnşallah tezliklə bu xəcalətli görüntü də ortadan çıxar. Şeir 2007-ci ilin Moskva məhsullarındandır. Daha bir həsrət körpüsü isə Xudafəriməndir ki, bu da narahatedici düşüncələrimizdəndir.

Əlişin deyiləsi, yazılası şeirləri çoxdur, qalanı da qalsın gələn dəfəyə. Son qapıya hələ o qədər vaxtımız var ki... Yüzü istəyəkdir, heç olmasa 90-nı qismətimiz olsun:

**Ən təzə-tər söz deyilməyib hələ,
Ən ləziz xörək yeyilməyib hələ,
Hələ gəlməyib ən təzə zaman,
Ən gözəl libas geyilməyib hələ.**

İnşallah 70-də görüşənədək. Sağ olun, salamat qalın!

Əflatun AMAŞOV